הדבר כן שהרי רבי עקיבה חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא היה נושא בליו של בן כוזבא המלך, והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח ודמה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח עד שנהרג בעונות. כיון שנהרג נודע שאינו משיח. ולא שאלו ממנו לא אות ולא מופת: ועיקר הדברים ככה הן, שהתורה הזאת אין תוקיה ומשפטיה משתנים לעולם ולעולמי עולמים ואין מוסיפין עליהן ולא גורעין מהן וכל המוסיף או גורע או שנלה פנים בתורה והוציא הדברים של מצוות מפשוטן הרי זה בודאי רשע ואפיקורוס: ד ואם יעמוד מלך מבית דוד, הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות יי"י הרי זה בחזקת שהוא משיח. אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי: ואם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו תורה והרי הוא ככל מלכי בית דוד השלמים הכשרים שמתו, ולא העמידו הקב"ה אלא לנסות בו רבים שנ' ומן המשכילים יכשלו לצרוף בהן ולבורר וללבן עד עת קץ כי עוד למועד: אף שזה הנצרי שדמה שיהיה משיח ונהרג בבית דין, כבר נתנבא בו דניאל שנ' ובני פרצי עמך ינשאו להעמיד חזון ונכשלו. וכי יש מכשול גדול מזה, שכל הנביאים דברו שהמשיח גואל ישראל ומושיעם ומקבץ נדחיהם ומחזק מצותן, הה גרם לאבד ישראל בחרב ולפזר שאריתם ולהשפילם ולהחליף התורה ולהטעות רוב העולם לעבוד אלוה מבלעדי יי": אבל מחשבות בורא עולם אין כח באדם להשיגם כי לא דרכינו דרכיו ולא מחשבותינו מחשבותיו. וכל הדברים האלו של ישוע הנצרי ושל זה הישמעאלי שעמד אחריו אין אלא לישר דרך למלך המשיח ולתקן את העולם כולו לעבוד את יי"י ביחד. שנ' כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם יי"י ולעבדו שכם אחד: כיצד. כבר נתמלא העולם כולו מדברי המשיח ומדברי התורה ומדברי המצוות ופשטו דברים אלו באיים רחוקים ובעמים רבים ערלי לב והם נושאים ונותנים בדברים אלו ובמצוות התורה אלו אומרים מצוות אלו אמת היו וכבר בטלו בזמן הזה ולא היו נוהגות לדורות ואלו אומרים דברים נסתרות יש בהם ואינן כפשוטן וכבר נמלא משיח וגלה נסתריהם: וכשיעמוד המלך המשיח באמת ויצליח וירום וינשא מיד הם כולן חוזרין ויודעים ששקר נחלו אבותיהם ושנביאיהם ואבותיהם הטעום:

לחם משנה

ותמה דאמר בפרק מלק דנדקוה לבן כוזיבא לי מירה ולפין אמיל דלא אמלתא ומיהו כשמואל דאמר לין בין העולם האם לחיות ומעתה אלא נשל מלכיות עלבה וכי. ואני אומר מיכון אמר לשם בפרק מלק לר אלעזרנדי דוהכיתו מיט מלכון ריש אלא מלכון רחיים ואמרו שם שמעונין יקורין ומצות כתיבים, ואינא הוא דקאמר דהוא מלכון ריש ומעות הכי קאמר דנדקוה לבן כוזיבא בהכי ליתות ומעתה אלא בן סוזיבא על ידי אותות סעולם לנמדנו ליתה הילכתא כרבא אלא כרבי אלעזרנדי ופירוש וכרבי סוי מלכון רחיים:

מגדל עוז

אי פירר מה מקום לשמוש אלא ואלא בבר כמו ר"ת ז"ל עלתו יסה פרק בנם ומעשה הכי קאמר דנדקוה לבן כוזיבא בהכי ליתות ומעתה אלא בן סוזיבא על ידי אותות סעולם לנמדנו ליתה הילכתא כרבא אלא כרבי אלעזרנדי ופירוש וכרבי סוי מלכון רחיים:

• נרחם ס"ל בפרק י"ב (ה"ז).

עד מוף הפרק. הם דברים מקובלים ומקאבלים מפקוחי הנביאים ומהרשיהם והכאבות שמפאלו לנם בעצון ובקנם אלא ז"ל בגון הנמון אבא בו מלך המשיח בקרוביה כי עבדה אשפרו יחסון ומשן לוחו שדומה לנשים בשים עליו עמד הדין (מב). בהקנה אבא בבבלים מלאים המקפדים קשות הנמנים ומבי הימים שבמחזה בימי הסמנים ענגן לוחו אבר ממד המרוי הוגד בבדרים החיטים לנדיש המלנו ומשיר ומלר ביחודי מקבלות הלאים מנאמנים כפי הסכלות והדעות המקובלים לכל אחד ממני:

מקורות וציונים

ב עשה ומ"ש קרוהר לנ: פסב דכה"ב עגיל מקר הוה דהא מקיים מדוש הקרם אל דשרים ומ"ל דלפין ליתות סיון בשמר דעשים אבא ומוחלבר אבא ודלפין סי"ל בקר מיה קבלת, ומי אבדת מיתון ד"ש [עמי קמ] על לוחות מעשים המקר מאדי בן מכ' אבהמים בגאל בדול מלך הכי' ומי אומר בהאל עבור אם נכיל אם מלאכת עבוהמו מהכתבים הוא חייב מיסה הכי' ע"ש.

ד"ה אבל באיכה הכי שנהרג ע"י אומות הצלם דלא בשיחים מיסה בעבר אבא הנוה [מאיכה ובירושלמי הנ"ל] שפי' אסרבנו מחם, ובגלל אבדות ס"ש הי"ב בחב ומכל ביה גרם ומהנהו כולם.

ה. ובבנו סובר כשמואל הכי' לא"ש בנוף כבי אבוהה אבים ובדיבו לא בפקר בשמואל אמרים לבן זה מלא לים לבריון הכמים.

ו. ובדקוה לבן כוזיבא אי מורה ראיון ומי ואני אומר תירוץ אחר בהם לא הים לבדר אבנות מיתון בשמר ד"ש ובכבר אבנות מיתון בשמר ד"ש ומלאוהו בגרר אבנות מיתון בשמר ד"ש ומלאוהו בגרר אבנות מיתון בשמר ד"ש ומלאוהו בגר